

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888—1948/1990. 12. (72) évf.

3. szám. 2002. május-június

Ára: 5000 lej.

Két út van előttem, melyiken induljak?!

Mélyen tisztelt Hallgatóim! Engedjék meg, hogy az Unitárius Egyház nevében szeretettel köszöntsem Önöket e kéken mosolygó júniusi napon, amikor ünneplőbe öltözött nemcsak ez az ősi Alma Mater, de mindenki, aki szívében hordozta és élte életünk egyik legszentebb ügyét, amit oktatás-nevelésnek nevezünk.

De hadd köszöntsem mindenekelőtt azt a lázas ifjú seveget, akiknek utoljára szólt a csengő, s akiknek ajkáról szállt a régi s mindig új dal: „Ballag már a vendiák...” és „Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek”. Engedjétek

meg, hogy én most, mélyen tisztelt Hallgatóim előtt és előttetek erről az útról beszéljek, amelyen ti most elindulni készültök. Mert ez az út maga az ÉLET.

Az út lényegéhez egy nagy ellentmondás tartozik. Az út maga egy, de kétféle lehet rajta menni, rendszeren két ellenkező irányban. Lehet távolodni, és lehet közeledni. Lehet menekülni, és lehet veszedelembé rohanni. Lehet életre sietni és megérkezni, lehet tévelyegni és elpusztulni ugyanazon az úton, aszerint, hogy milyen irányban megyünk.

Minden, amit művelünk, sőt maga az egész élet, tulajdonképpen ÚT. Út azért, mert haladnunk kell, megállnunk nem lehet. Ha ez így van, akkor az a legnagyobb kérdés, hogy merrefelé tartunk. Az élet kérdése az irány kérdése lett. Ezen az ünnepi órán azt szeretném megkérdezni Tőletek, mégpedig egy út két irányát véve alapul, hogy merre tartotok, mit jelöl a jól ismert ének: „Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek”, hová indultok? Kifelé-e, vagy befelé? A külső világ, vagy a belső világ vándorai vagytok?

A külső világ olyan roppant benyomást tesz reánk, és annyira igénybe vesz, hogy a legtöbb ember egy életen át nem tud megszabadulni tőle. Azt hiszi, hogy csak ez az egyetlen életút van számára, és ennek a világnak a mélységeit és magasságait akarja bejárni.

Azt kell mondanunk, hogy ez a vonás nagymértékben jellemzi a modern embert is. Ha például azt kérdezzük, hogy mi érdekli korunk tudományát, a külső világ, vagy a belső világ, az anyag-e, vagy a szellem, azt kell felelnünk, hogy összehasonlíthatatlanul több tudóst foglalkoztat a világ külsejének a megismerése, mint a dolgok belsejének a felfedezése és megérzése. Az emberi gondolkodás a látható anyagi világ ismeretében hihetetlenül előre haladt, új meg új világokat tárt fel és hódított meg, ugyanakkor a szellemi élet birodalmából azt sem tudja megtartani, amit őseink magukévé tettek és reánk hagytak, s lassanként takarodót fúj és visszavonul. Például ezelőtt néhány száz esztendővel a vallási kérdések mindenki számára a legfontosabb kérdések voltak, sőt nemzetek sorsa, s az egész emberiség jóléte ilyen kérdéseken fordult meg. Ma pedig annyira összezsugorodtak és elveszítették érdekességüket, hogy a legtöbb művelt ember kevesebbet tud a saját vallásáról, mint pl. a vitaminokról vagy a titkos választójojról. Gondoljuk el, mit tett az emberi ész, hogy megismerje a nagy világmindenséget, és micsoda felfedezéseket tett a mikrokozmosz: az atomok világában, s eközben elnyomódtak lelkünkben olyan értékek, mint a szépség, a jóság, az igazság, a méltóság, a hit, a szeretet.

Vincent van Gogh: Virágzó mandulaág

A mi nyugati világunkat az jellemzi, hogy hihetetlen vívmányokat mutat fel a külső, ún. civilizációs élet kényelmes berendezésére, de ugyanakkor még azt a kis bensőséget is kiöli életünkéből, ami eddig benne volt. Átalakult az egész élet, és tulajdonképpen vesztünkre alakult át. A társadalom maga is külsőségekre épül fel, és arra rendezkedik be. Dogmaként tanítja, hogy az anyagi lét az emberi művelődés hajtóereje. Ezért nagyhatalom az anyagi javak szimbolikus kifejezője, a PÉNZ. A pénz uralmával együtt jár, hogy eladhatóvá válik minden érték, s minél inkább

árulják, annál olcsóbb lesz. S ha egyszer csak a külső dolog a látható, a felmérhető, s a pénzben kifejezhető az érték: az életosztón azt sugallja az embernek, hogy kezdjük el a látszatkeltés, a csillogó csomagolás és reklámozás kétségbeejtő hajszeját.

Íme, hová jutottunk a kifelé vezető úton. Most vesszük észre, hogy ez az út nemcsak kifelé, hanem lefelé is vezet, a mélységbe és a pusztulásba. Nincs itt más megoldás, minthogy megfordulunk, és más irányt veszünk. Nem folytatjuk az eddigi utat, hanem befelé tartunk.

Ehhez egy új belátás, életszemlélet szükséges, annak felismerése, hogy a világnak csak külső burka az anyag, de belül a világ szellem és lélek. Nagydolog, hogy vannak atomok és molekulák, amelyekből felépül az egész mindenség, de nagyobb dolog, hogy vannak gondolatok, amelyekből törvény és rend származik. Nagydolog, hogy van testem, és ezzel beletartozom ebbe a felmérhető, szétbontható és összerakható anyagi világba, de ennél sokkal nagyobb dolog és csodálatosabb az, hogy van lelkem, azaz, hogy én lélek vagyok, és ezáltal beletartozom egy láthatatlan, felmérhetetlen, oszthatatlan szellemi világba. Nagydolog a tőke és a munka harca, a kenyérnek ez az örök drámája, akár ha a szociológia, akár ha a történelem vizsgálja, de nagyobb dolog az a jóság, amelyet erkölcsben kitermel, amikor a szeretet szolgálattá válik. Nagydolog, hogy van mindenség, amelynek egyetlen parányi sejtjén ezer és ezer lángelme keresztül elálmélkodhatik, de mind ennél nagyobb dolog, hogy van teremtő Isten, "aki - Madách szavaival szólva - egy szavával hívta létre mindent, S pillantásától függ ismét a vég."

Isten felé pedig nem tudunk kifelé haladtunkban eljutni. Ő Lélek, s Őt csak lélekben lehet megtalálni. Aki elébe akar menni, annak magába kell szállnia, rá kell lépnie a benső világ mezőire, s elindulnia ennek a csodálatos világnak hihetetlen magasságok felé vezető útján.

Igen, ez a vándorlás forradalom. Lényegében tüntető, elszánt fellebbezés a külsőtől a belsőhöz, a látszattól a valóságához, a testtől a lélekhez, a múlandótól az örökkévalóhoz, a kellemestől és hasznostól ahhoz, ami önmagában nemes és értéket képvisel. Nem is forradalom, hanem szabadságharc ez, mert általa mi szabadulunk fel, s tárgyak helyett személyek leszünk, tömegatomok helyett egy dicsőséges lelki organizmus élő tagjai: Isten gyermekei, emberek. E szabadságharcban elnyert győzelem világossá teszi előttünk, hogy erősebbek vagyunk, mint a világ.

De csak akkor, ha jól tájékozódunk, megismerjük az irányt, és megtaláljuk az életre vezető utat. Ez az út az Isten akaratára és terveire ráhangolódott ember útja, aki a külső világ ránk nehezedő vagy éppen kísértő hatásai ellenére belülről tudja nézni a világot s benne az embert.

Legyetek ti, kedves Barátaim, ballagó ifjak, a belülről látó és értékelő nemzedéke a jövőnek. Útravalóként vigyétek magatokkal Dsida Jenő szép gondolatait úgy is, mint tanáraitok, iskolátok, egyházunk elbocsátó szép üzenetét:

Ó, titkok titka, / a földön ittlennt / belülről nézzen / mindenki mindent / szemet és szívet / és harcot és békét! / Áldja meg az Úr, / Áldja meg az Úr, / a belülről látók / fényességét!

Dr. SZABÓ ÁRPÁD püspök

(Elhangzott az unitárius kollégiumok ballagási ünnepségén, 2002 júniusában.)

Meghívó a 2002. évi Szejkefürdői Unitárius Találkozóra

Az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa a Székelyudvarhelyi Belvárosi Egyházközséggel együtt az idén is megrendezi az Unitáriusok Egyetemes Találkozóját augusztus 10-én a Székelyudvarhely melletti Szejkefürdőn.

A találkozó délelőtt 11 órakor kezdődik istentisztelettel, amelynek keretében az egyházi beszédet William G. Sinkford, az észak-amerikai Unitárius Univerzalista Egyház új elnöke mondja. Az istentiszteletet köszöntések átadása, illetve tolmácsolása, valamint ünnepi műsor követi. A délután folyamán lehetőség nyílik közös étkezésre és kötetlen beszélgetésekre, ezáltal is kifejezve a találkozó lényegét: minél többen együtt lenni, hogy jelenléttünkkel, szavainkkal unitárius hitünket erősítsük, s érezzük a közösség megtartó erejét.

Ezúton is szeretettel hívjuk egyházközségeink elöljáróságát és híveit: minél nagyobb számban jöjjenek el idén is Szejkefürdőre, az unitárius találkozóra. Legyen mindannyiunk célja e találkozóon való részvételünk állandósítása, mint Egyházunkhoz való tartozásunk kifejezési formája és unitárius vallásunk megélési lehetősége.

Egyházközségeink vezetőit jelen felhívásunk minél szélesebb körben való terjesztésére kérjük.

Kolozsvár, 2002. június 24.

Az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa

„Öröklétem vagy te...”

Istennek hála, vannak dolgok, amelyeket lehetetlen teljességgel megmagyarázni. Egyszerűen kimeríthetetlenek. Források, melyekből kiadhatatlan tör felszínre az éltető víz. Kutak, melyekből minél többször meritünk, annál bővebben kínálják üdítő vizüket.

Ilyen az is, hogy: *Május a legszebb hónap.* Feltehetően azért is, mert az édesanyák és a gyermekek ünnepnapja májusban van. Vagy azért vannak épp ebben a hónapban, mert május a legszebb hónap? Ne válaszoljunk erre.

Ezidőtájt mindig felbukkan bennem ez a két vers. Több más között. Miért ezeket érzem a legszebbeknek? Nem tudom, miért is kellene magyarázni azt, amit lehetetlen. Olyan versek ezek, amelyekről lúdbőrös lemesz, valahányszor csak rájuk gondolok, csak ha felidézem a címüket, ha megérint a hangulatuk. Édesanyánkat sem azért szeretjük, ha szeretjük, mert a legszebb az asszonyok között, hanem mert az egyetlen. Gyermekeinket, unokánkat sem azért szeretjük, mert tőle teremtés, hanem mert *a miénk.*

Gondolom, ezzel mindent elmondtam. Édesanyákról, gyermekekről és öröklétről. Többet egy szót se. Ha magyarázni próbálnám, csak szertefoszlna a varázs.

(kvári)

Pilinszky János

Azt hiszem

*Azt hiszem, hogy szeretlek;
lehúnyt szemmel sírok azon,
hogy élsz.*

*De láthatod, az istenek,
a por, meg az idő,
mégis oly súlyos buckákat emel
közéd-közém,
hogy olykor elfog a
szeretet tériszonya és
kicsinyes aggodalma.*

*Ilyenkor ágyba bújva félek,
mint a természet éjfél idején,
hangtalanul és jelzés nélkül.*

*Azután
újra hiszem, hogy
összetartozunk,
hogy kezemet kezédbe tettem.*

Sík Sándor

Mosolygó gyermek

*A nyári busz fullasztó melegében,
Kék-bóbitás sapkája keretében,
Anyja mellére békén odabújva,
Szemben velem egy esztendő fűcska.*

*Szeme azúrját kerekíti tágra,
Úgy néz a furcsa idegen világra,
Ami én vagyok, aki mostan boldog
Gyönyörűséggel arcába mosolygok.*

*Csak néz rám, néz rám, komolyan, sokáig,
Míg szírom arca gömbölyűre válik,
Ahogy a bimbó feslik szét a bokrán,
És édesdeden visszamosolyog rám.*

*Egy új emberke, ki nem is beszél még,
Hogyan érti meg mosolyom beszédét?
Hogy érzi meg, - hisz csak egy éve ember! -
Hogy a szeretet szólítja szememben!*

*Ó milyen titok, milyen csodaszép ez!
Egy csöpp agy, mely még gondolni se képes,
A szeretetet már fel tudja fogni
S a mosolyra vissza tud mosolyogni!*

*Ó, ha lehetne, hogy az, aki Atyja
Minden mosolynak, nekem is megadja,
Olyannak lennem, mint ez a csöpp gyermek:
Friss antennája minden szeretetnek.*

Brassai-hét 2002

A harmincharmadik Brassai-hét ismét arra figyelmeztetett, mennyire nehéz időzíteni ezt az ünnepi rendezvény-sorozatot. A május 20–25. közötti időszak eleje még a pünkösdi ünnepekkel esett egybe, ezért az Unitárius Egyház nem tudta képviseltetni magát a megnyitón, s mások is akadtak, akik inkább a templomot választották, mint az iskolát.

A hét második fele egybeesett az Apáczai Napok május 23–25. közötti rendezvényeivel. Még jó, hogy a Báthory Liceum Napjai már április 25–27-én lezajlottak. Bár azok egybeestek a Misztótfalusi Kis Miklós halála 300. évfordulóján rendezett ünnepekkel. Szinte lehetetlen a tavasz folyamán olyan hetet találni, hogy az ne kínáljon egyszerre több magyar vonatkozású ünnepeket Kolozsvárt. Így az iskolák napjai/hefte bár kitárulkozás kíván lenni, többnyire a saját diákok, szülők, tanárok előtt zajlik le. Egy-egy érdekesebbnek tűnő mozzanatnál a sajtó is képviselteti magát.

A Brassai-hét műsorát előzetesen közölte a Szabadság szombati száma. Jellemző módon még hírt adtak egy fénykép kíséretében a hétfői megnyitóról és sírkoszorúzásról, de a további beszámolók elmaradtak. A keddi Krónika is fényképes beszámolót közölt a megnyitóról. Utólag a Szabadság május 30-i száma összefoglalta a sportnap eredményeit. Pedig mi minden történt még ezen az öt napon!

Hétfőn valóban a protokolláris eseményekre esett a hangsúly. Fél 11-től az előcsarnokban mondta el **Kósa Mária** igazgatónő megnyitó beszédét, melyben hangsúlyozta, hogy az iskola folyamatosan ápolja Brassai szellemi örökségét, ezért az ünnepség-sorozat célkitűzéseként a tanár-diák kapcsolat közvetlenebbé tételét jelölte meg. Két VI-os diáklány, **Serestély Noémi** és **Vincze Timea** beszéde, illetve szavalaata egészítette ki a megnyitó műsorát, majd a Brassai- és a Berde Mózsa-szobor megkoszorúzása következett. A délben 12-kor sorra kerülő sírkoszorúzásnál a három VII. osztály jutott szerephez. Alulírott ünnepi beszéde után négy lány mondott el rövid összeállítást arról, hogy mit jelent brassaisnak lenni. Egy óra múlva már az iskola 42-es termében **Kocsis Ildikó** tanárnő diákjainak rajzkiállítását nyitotta meg **Sebestyén Éva** aligazgató. Ugyancsak ő mondott pár szót az iskola nyugalmazott rajztanárnőjének, **Kováts Ildikónak** a díszterembeli fényképképzésén. A 18 színes felvétel új oldaláról mutatta be a tanárnő tehetségét. Közben a 33-as teremben elkezdődött a közzgazdász egyetemisták segítségével megszerve-

zett, a IX. C, X. C és XI. A osztályosok részvételével zajló tőzsdeverseny: célja a diákok gazdasági gondolkodásának gyakorlati hasznosítása. Hasonló játékos-nevelő jellegű volt a 32-es teremben zajló *Európa ifjú polgára* vetélkedő. Mindkettőt **Páll Gyöngyvér** tanárnő irányította. Fél kettőkor a X-es tanulók az iskola felújított internetes honlapját mutatták be. Háromkor **Bitay Zsófia** tanárnő *A fizika és technika a bélyegek világában* című kiállítást nyitotta meg. Délután 6-tól az estis tanulók jelenlétében is koszorúzási ünnepségre került sor. Megjelent **Kósa Mária** igazgatónő. Románul **Stan Alexandru** aligazgató, magyarul alulírott méltatta Brassai munkásságát és a hét jelentőségét. Egy óra múlva nappalis diákok román nyelvű Caragiale-előadását (válogatott jelenetek) nézhették meg az estisek a díszteremben. Egész délután, s a következő napokon is működött a biológiai teremben a X. és a XI.-es diákok vezette „kávéház”.

A keddi „sportnap” a döntők jegyében zajlott. Az elemisták minifutball-vetélkedőjét a IV. B. osztályosok, a líceumi tanulók kosárlabda-döntőjét a XII. D-sek nyerték meg. Kézilabdában a XII. C-s fiú- és a X. Á-s leánycsapat bizonyult a legjobbnak. Labdarúgásban a XII. C-seknek kedvezett a szerencse. Tanár-diák mérkőzések során kosárlabdában a tanárnők csapata legyőzte a XII. osztályos leányválogatottat, a tanároké pedig a XII.-es fiúválogatottat. Futballban viszont a XII.-es fiúk bizonyultak jobbnak a tanároknál. Végül kézilabdában a vendiák-válogatott győzedelmeskedett a XII.-eseken.

Délután tartották a tanárok felolvasó ülészakát a Gyulai Zoltán nevét viselő fizikumban. Csak heten jelentkeztek, s végül haton tartották meg előadásukat. **Dr. Málnási Ferenc**, **dr. Fazakas István**, **Zsemlyei Borbála**, **Újvárosi Tamás**, **Kovács Katalin** nyugalmazott tanárnő és alulírott nagyon gyér hallgatóság előtt szólhatott a maga kutatási területéről. Iskolai vonatkozása miatt kiemeljük **Zsemlyei Borbála** felmérésén alapuló dolgozatát a brassais diákok magyar nyelvhasználatáról, s e sorok írójának megemlékezését az Unitárius Kollégium volt tanítványáról; majd felügyelő gondnokáról, az 50 éve elhunyt **Gyergyay Árpád** orvosprofesszorról. Ezzel párhuzamosan vezette le **Révész Erzsébet** mérnök-tanárnő a lányok vetélkedőjét (főzés, vásárlás, kézügyesség), melyen a VII. B. osztály csapata nyert. **Milchis Angela** estis vallástanárnő román néprajzi műsort szervezett.

A szerdai nap diáknapi minősült. Az előző napi választások alapján **Ádám László** XI. A-s tanuló átvette az iskola igazgatását. **Bükkös Alpár** XII. Á-s pedig az aligazgatói tisztséget, de diák került az intézői és kapusi beosztásba is. Dél előtt diákok tartották az órákat a tanároknak, például matematikát **Kassay Réka** (XI. A), tornát **Márton Áron** (XII. A). A nagyszünetben a fegyelmi bizottság tanárok felett ítélkezett. Délután volt **Fülöp Éva** tanárnő szervezte Móríc Zsigmond-bemutató, **Kis Szidónia** irányította rejtvény - vetélkedő, valamint „Five o'clock tea party” sajátos angol nyelvű műsorral. Délután 4-től a diákok tudományos dolgozatainak bemutatására került sor **dr. Málnási Ferenc** és **Czondi János** tanárok szakosztályi elnökléte alatt. Elhangzottak matematikai, informatikai, ökológiai, növénytan, földrajzi, közzgazdasági, irodalmi és vallástörténeti előadások. Ketten is foglalkoztak Bolyai János

munkásságával, az idén esedékes évforduló kapcsán. A szintén délutáni, **Bazsó Ferenc** zenetanár vezette népdalversenyen **Aszalós Iona**, az Unitárius Kollégium XI-es tanulója nyerte el a pálmát.

Csütörtökön **Iszlai Enikő** magyartanárnök rendezett újszerű műsort: maratonolvasást tartottak a könyvtárban. Déléltől 10-től este 7-ig körülbelül 50 fiatal részvételével **Karácsony Benő** *Napos oldalát* szólaltatták meg. A hagyományos Brassai Sámuel életéről és munkásságáról rendezett vetélkedőn csak három csapat vett részt. Az idén is az Unitárius Kollégiumé nyert. Nagyobb sikere volt a tőzsdeverseny és az *Európa ifjú polgára* című rendezvények döntőinek. Ezeken ugyanis a **Báthory István** Líceum és a Brassai győztes csapatai mérték össze erejüket. A díszteremben tartott Bolyai-vetélkedőre nyolc csapat jelentkezett, s szoros küzdelem után lett a XI. Á-soké a győzelem. Este a **Miklósi Mária** és **Gergely Andrea** tanárnök vezette *Duó-dráma* csoport mutatta be az előcsarnokban a *Szentivánéji álm* igen lerövidített, hangulatos változatát.

Pénteken délből immár másodszor illeszkedett a műsorba „vásárnap”. Volt ott kézimunkától dísznövényig és háziállatig minden, ami mozdítható és eladható. A kolozsvári televízió is felvételt készített az eseményről. Délután 4-től díjkiosztásra került a sor. Minden rendezvény nyertesei, győztes csapatának tagjai valamilyen – többnyire a támogatóknak köszönhetően – jutalomban részesültek. Ezt követően alulírott bemutatta a szerkesztésében megjelent új, 187 lapos kötetet: *Az 1557-ben alapított kolozsvári BRASSAI SÁMUEL Elméleti Líceum Évkönyve a 2000–2001-es tanévre* (1995–2000 közötti diák- és tanárnévsorokkal). A kötet jelentősége mindenekelőtt abban áll, hogy sikerült újraindítani az 1994-ben megszakadt évkönyv-sorozatot, s a kiesett hat évre is pótolni tudtuk az adattárat. Az ünnepi záróelőadáson a népdalverseny győztesei énekeltek, majd a X. C osztály néhány tanulója elő-

adta **Slavomir Mrozek** *Szerenád* c. darabját **Iszlai Enikő** és **Gergely Andrea** tanárnök rendezésében. Végül a **Bogáncs** néptáncgyűttes és utánpótlás-csoportjai tartottak nagyszerű előadást. Ezt követően a jelenlevők és meghívottak a tanári szobában rendezett állófogadáson vehettek részt. A szombati nap immár hagyományosnak mondható forgatókönyv szerint zajlott **Újvárosi Tamás**, **Kiss Tünde** és **Pataki Csilla** tanárok szervezésében. Két autóbussznyi diák s még három kísérő tanár kereste fel Torockószentgyörgyön Brassai szülőházát, **dr. Málnási Ferenc** mondott köszorúzási beszédet. Ezután a várhoz kirándultunk, majd a bátrabbak megmászták a Székelykövet.

A testvériskolai kapcsolatok ápolását csak szerény mértékben szolgálhatta az idei Brassai-hét. A hollandiai Zwolle négy tanára s pár diákja a megelőző héten járt Kolozsvárt, s keresték fel Torockót. A debreceniek, két tanár - köztük **Alföldi Ferenc** igazgató - és öt diák május 22-én szerdán érkeztek, s péntek délig maradtak, közben még Torockóra és a Tordai-hasadékhoz is ellátogattak. Mindkét csoportot **Bálint Kelemen Attila** kísérte.

A Brassai-hét alkalmából a már említett évkönyvön kívül megjelent a *Közmag* „közgazdasági brassais diáklap” II. évfolyamának 2. száma, mely sorrendben már a hatodik. Több mint félszáz oldala igen gazdag olvasnivalót kínál. A diáklap a *Védett Burok*, Brassais Újság idei második, sorrendben 5. száma **Kassay Réka** szerkesztésében a maga 16 oldalával inkább a humorra, érdekességekre helyezi a hangsúlyt. Közli az idei Brassai-hét műsorát is. Ezúttal nem sikerült a színes borító biztosítása.

Ezernél több diák és száznál több tanár egy héten át bizonyította, miközben hűen ápolja az elődöktől örökölt hagyományokat -, hogy a jövő, a megmaradás lehetőségei felé tekint.

Dr. GAAL GYÖRGY

A korondi unitárius egyházközség tanévzárója

Az Úrnapján megtartott sikeres vallásvizsga után vasárnap, 2002. június 9-én templomunkban sor került a várva várt évváró ünnepélyünkre is. Ebben az évben, mint az előző években is, tele reménységgel és hittel vártuk az évi kiértékelést.

Idén Istennek hála növekedett a díjazottak száma! Ugyanis a tavalyi 31-hez viszonyítva ebben az évben már 37 díjat osztottak ki azoknak a tanulóknak, akik hűségesen látogatták a templomot.

Volt olyan első osztályos tanuló is, aki a tanév 34 vasárnapjából csak egyszer hiányzott a templomból.

Jutalomkönyveket kaptak az V-VII. osztályosok közül azok, akik a vallásos ünnepélyeken a legjobb szavalók voltak.

Évváró ünnepélyünkön is ők szavaltak, külön erre az alkalomra választott szép verseket.

Majd felszabadultan, boldogan énekeltek kedvenc vallásos énekünket „A tanítás véget ért már...”. Köszönetet mon-

dunk Farkas László tiszteletes úrnak, valamint Farkas Margit énekesnőnek és hitoktatóknak, hogy kitartóan szorgalmazták, követték és jutalmazták a templomlátogatást. Megköszönjük a dicséret okleveleket, a szép jutalomkönyveket, és jó egészséget kívánunk hitoktatóinknak, hogy a jövőben is taníthassanak, és még sokkal több díjat adhassanak át nekünk, gyermekeknek, a hűséges templomlátogatásunkért.

FABIÁN JUDIT - V. osztály - II. díjazott tanuló

210 éve épült a tordai unitárius templom

Több írónk és történészünk, köztük **Kővári László** is állítja, hogy Tordán és a mellette levő Keresztesmezőn mondhatnók Szent István korától fogva tartottak országgyűléseket. A 127 országgyűlés közül nekünk tordaiaknak a legfontosabb az 1568. január 6–13. között megtartott volt, mert ez a vallás- és lelkiismereti szabadság kikiáltásának országgyűlése volt. Ezzel az itt városunkban megtartott országgyűléssel Dávid Ferenc, János Zsigmond és Torda végérvényesen beírta nevét a világtörténelembe.

Az 1568-as országgyűlés után Torda lakóinak nagy része áttért az unitárius vallásra, és így a város központjában levő nagy templom is az unitáriusok kezébe került. Ó-Torda első unitárius lelkésze **Óvári Péter**, míg Új-Tordáé **Sztárai Miklós** volt. Városunk nagyon sok egyházi összejövetelnek és zsinatnak volt színhelye; az 1578-ban megrendezett zsinaton 322 magyar unitárius lelkész volt jelen, képviselve 425 unitárius egyházközséget, melyek mind a kolozsvári unitárius püspökséghez tartoztak.

A város központjában levő nagy templomot 1601-ben Básta csapatai, 1706-ban pedig a labancok felgyújtották és lerombolták. A tordai unitáriusok mindkét alkalommal újraépítették.

1721. november 22-én a templomot át kellett adni az ellenreformáció részére. 71 éven keresztül a templom nélkül maradt unitáriusok az istentiszteleteket az unitárius gimnázium HALL termében tartották, mert tiltva volt, hogy új templomot építsenek.

II. József osztrák császár és magyar király 1781. október 25-én kiadott Türelmi Rendelete megengedte új templomok építését. Elődeink 1791–1792-ben a Rákos patak mellett nagy anyagi áldozatokkal és sok munkával felépítették a jelenleg is használatban levő templomot. A templom építése idején a tordai unitárius lelkész **Sárdi János**, a gondnok pedig Balogh Zsigmond volt.

Templomunk több alkalommal is javításra szorult: 1823–1870, 1903, 1946, 1968, 1975–1976, 1980, 1999–2000. A legnagyobb javítás 1999–2000 között volt, amikor híveink nagyon sok áldozatot hoztak Isten házána megjavítására. Hála és köszönet mindenkinek, aki bármilyen módon segített e nemes munkában, hogy templomunk méltó legyen a Dávid Ferenc-i eszmék hirdetésére, no meg arra, hogy Tordát továbbra is az unitáriusok Mekkájának tartsák.

Boros György püspökké választása – 1928

Az elmúlt 210 év alatt templomunkban nagyon sok egyházi rendezvényt tartottak meg, és ezek közül csak egy párat említek: 1928. május 19–20-án a tordai unitárius templomban tartott zsinati Főtanácsi gyűlésen **dr. Boros György** főjegyzőt 203 szavazattal püspökké választották; 1934. má-

Harangszentelés – 1934. május 6.

jus 6-án volt templomunk harangjainak szentelése. Sajnos, a képen láthatók közül ma már senki sem él; a harmadik kép 1980-ban készült a püspöki látogatás alkalmával. E képen látható hívek közül is ma már csak négyen élnek.

Püspöki vizitáció – 1980

1993. január 13-án a mi templomunkban volt megtartva a rendkívüli emlék-főtanács a vallásszabadság kihirdetésének 425. évfordulója alkalmából, ahol **dr. Kovács Lajos** akkori püspökünk mondott megnyitó beszédet. **Dr. Kovács Lajost** híveink nagyon jól ismerték és szerették, mert 1945 és 1968 között számos alkalommal szolgált templomunkban.

2002. május 5-én a kolozsvári Unitárius Gimnázium tanárai és diákjai nagyon szép és meghatározó anyák napi ünnepséget tartottak templomukban, amiért híveink hálás köszönetet mondanak.

2001-ben templomunkban 12 keresztelezés volt, ugyanannyi, mint ahány temetés. Itt kell, hogy köszönetet mondjak **Pállfy Károly** presbiterünknek, aki mindenik megkeresztelt gyermeknek egy medált és aranyláncot ajándékozott.

Hála a Teremtőnek: a templomlátogatás nagyon jó.

Híveink száma a ki- és beköltözésekkel nem apadt, hanem gyarapodott.

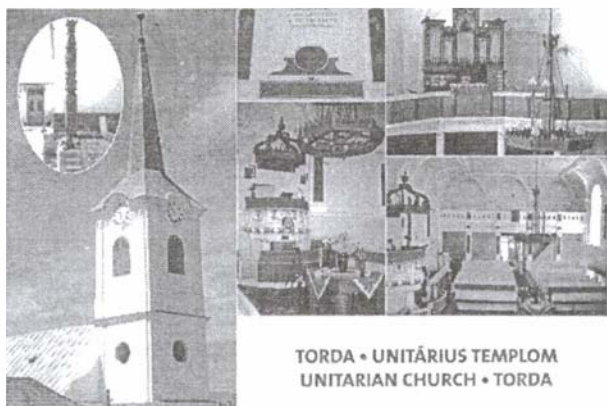
Tiszta szívből kívánom a 210 éves templomunknak, hogy mindig ilyen buzgó lelkésze és hívei legyenek, mint most.

TOMPA SÁNDOR tordai nyugdíjas

Nők Világa

Féléves beszámoló a tordai nőszövetség tevékenységéről

Nagy örömünkre szolgál, hogy 2002 januárjától a tordai nőszövetség ismét tevékenykedik. Minden csütörtök délután négy órai kezdettel összegyűltünk, és valamilyen tevékenységet szerveztünk. A találkozókra igen szép számmal jelentek meg asszonytestvéreink, az átlagos létszám 20-25 között volt. Egyik ülés alkalmával megújítottuk a vezetőségünket, az új elnöknő **Kiss Matild** tiszteletes asszony, **Székely Jolán** alelnök, **But Pálfi Margit** jegyző.

TORDA • UNITÁRIUS TEMPLOM
UNITARIAN CHURCH • TORDA

Szeretnék néhány sorban beszámolni a fontosabb rendezvényeinkről:

Február 14. Találkozónkra meghívtuk **Pataki József** városi tanácsost, egyházközségünk tagját. A találkozón közérdekű kérdések hangzottak el, amelyekre Pataki tanácsos atyánkfia mindenkit megnyugtató és kielégítő válaszolt.

Február 21. Ezen a találkozón a meghívott **Finta Ibolya** kozmetikus volt. Nagyon érdekes előadása a testápolás különböző formáiról szólt, és ezt helyszíni bemutató is követte.

Február 24. Ezen a vasárnap délutánon nőszövetségünk – hosszú szünet után – ismét **teadélután** szervezett. A 62 személy, aki eljött erre a rendezvényünkre, kellemes élményekkel térhetett haza. Finom sütemények, tombola, és szavaltatok meg énekek tették színessé és kellemessé az estét.

Március 1. Nőszövetségünk rendezésében egyházközségünk templomában került sor a Nők Világimanapjának megünneplésére. Népes gyülekezet előtt, az istentisztelet keretében, amelyen a szószéki szolgálatot **Lőrincz Tibor** újtordai református lelkész végezte, az ó- és újtordai református és katolikus nőszövetségekkel együtt rövid műsort adtunk elő, imádságok és énekek hangzottak el. Mindezt egy egyszerű, de bensőséges teadélután követte, ahol asszonyaink kaláccsal és teával vendégelték meg a jelenlevő más felekezetű nőtestvéreinket. Az imanap megszervezése és lefolyása egyházközségünkben sikeres esemény volt, és asszonytestvéreinkre ösztönzően hatott.

Március 7. A Nőnap előzetes hangulatában nőtestvéreinket ünnepeltük. **Kiss László** tiszteletes úr és **Szabó**

Sándor középiskolás fiatal egyháztagnak szavaltatokkal és virágokkal köszöntötték a jelenlevőket. A találkozó meglepetése az a hatalmas tejszínhabos torta volt, amelyből mindenki egy nagy szeletet kapott.

Április 18. Meghívtunk, **Gálfi István** tordai virágkertész a kerti- és szobanövényekről, ezek gondozásáról beszélt. Tavasz lévén, nagyon sok hasznos tanácsot kaptunk a virágokról és a kertészetről általában.

Május 19. Pünkösöd első napján délután került sor a tervezett pünkösdi teadélutánunkra. Kürtöskalács, tea meg kávé tette hangulatossá az alkalmat, valamint a tombolák kisorsolása után elhangzott nótacsokor.

Ezek voltak azok a találkozók melyek legjobban kiemelkedtek tevékenységünk köréből. De minden más találkozó érdekes és hasznos volt, asszonyaink találkozhattak egymással, megoszthatták gondjaikat és örömeiket. Célunk ezt a hangulatot megőrizni, és tevékenységünket tovább folytatni és bővíteni. Ezt szeretnénk követni, most már minden hónap utolsó csütörtökén. Isten áldása kísérjen munkánkban.

KISS MATILD

Vargyason a kihelyezett kézimunka-tanfolyam

Nőszövetségünk egyik célkitűzése a hagyományápolás és -átadás: ezért van, hogy kosaras bálokat és hímes-tojás-kiállítás szervezünk. Az idén pedig február 4-8. között kézimunka-tanfolyamot tartottunk: az UNOSZ IV. kihelyezett kézimunka-tanfolyama zajlott itt.

Az előadók február 4-én délután érkeztek meg, és nagyon meghitt hangulatban **Zsakó Erzsébet** meg is tartotta az első előadást. Meghívottaink voltak: **Zsakó Erzsébet** előadó és az Országos kézimunka-tanfolyam szervezője, **Gász Irénke** Brassóból, a bogozás, gyöngyfűzés, kereszt-szemes és írásos minták értője, **Kerestély Margit** Székelykeresztúrról, az udvarhelyszéki varrástechnikák értője, **Forró Ágnes** Kolozsvárról, a mintanyomatás szakértője.

A nagyon különböző korú és felkészültségű asszonyok és lányok érdeklődéssel követték az előadást, gyönyörködtek a hímzés, szövés és kötésminták sokaságában, változatoságában, egyediségében és szépségében. A szeretetvendégség után, amely az első találkozást zárta, az asszonyok már alig várták, hogy a következő nap megkezdhesék a gyakorlati munkát, amely délelőtt folyt nagy lelkesedéssel.

Az udvarhelyszéki, torockói és kalotaszegi varrottások közkedveltek voltak, de még ezeknél is nagyobb népszerűségnek örvendett a bogozás és a gyöngyfűzés.

A tanfolyam végére a kész vagy a félkész munkákból egy kis kiállításra való állt össze.

Úgy, ahogy kezdtük a tanfolyamot, szeretetvendégséggel is zártuk, csak ezúttal már sokkal barátságosabb hangulatban történt minden. Gyönyörű egyházi énekeket és vallásos verseket adtak elő a helybeli jó hangú asszonyok és lányok. A tésták is mintha jóval ízletesebbek lettek volna. Sajnáljuk, hogy vége a tanfolyamnak, hogy el kell búcsúzni a meghívottaktól.

Ez a tanfolyam igazi eseményt jelentett a falunkban: 11 évestől 74 évesig minden nemzedék képviseltette ma-

gát, az öt nap alatt körülbelül 250-en fordultak meg és tanultak valamit.

Az asszonyok megízlelték a közös kézimunkázás örömét, és jónak látták, hogy ezt folytassák is, miután a képzők elmennek, hogy azok is tanulhassanak, akik nem vettek részt a tanfolyamon.

Ennek a nagy alkalomnak egyik fontos mozzanata az volt, hogy a ládafiából előkerültek a rég elfelejtett darabok és minták, amelyek horgolás-kötéstechnikáját a hozzáértők meg is fejtették.

Szeretném megköszönni az előadók nagylelkűségét, akik saját idejükből olyan sokat áldoztak értünk, hiszen olyan nap is volt, amikor nem 8 órát, hanem 10-et is dolgoztak. Isten áldja őket!

ANDORKÓ ROZÁLIA – Vargyas

Látogatás a lókodi Öregek Otthonában

Március 2-án Szentgerice és Marosvásárhely nőszövetségének tagjai, a szentgericei tiszteletes úr, **Balázs Sándor** lelkész vezetésével meglátogattuk a Lókodon működő Öregek Otthonát.

A szentgericei unitárius és református nőszövetség részéről **Albert Ida** református, **Sárosi Klára** és **Jakab Klára** unitárius nőszövetségi tagok, valamint **Iszlai Bálint** unitárius gondnok, a marosvásárhelyi unitárius nőszövetség részéről **Rusz Katalin**, **Páll Ida**, **Gálfalvi Ágnes** és **Szeredai Irma** vettek részt.

Az adományokat, amelyeket vittünk, a csomagok tartalmát, melyeket kiosztottunk – sütemény, édesség, déli-gyümölcs, krumpli, hagyma, liszt, cukor, paszuly, tojás – a gondozóknak adtuk át. Egy ágyneműt tartalmazó csomag, amit vittünk, az Unitarcoop Alapítvány ajándéka volt.

A csomagok kiosztása után **Balázs Sándor** tiszteletes úr egy rövid áhítatot tartott a János evangéliuma 14,16 alapján. Utána a marosvásárhelyi nőszövetség tagjai verseket olvastak, közösen énekeltünk és imádkoztunk.

Az otthon lakói csendben, meghatódva és bizony könnyezve is hallgattak minket. Az öregotthon részéről egy öreg bácsi megköszönte az irántuk tanúsított figyelmet, és azt, hogy ha egy rövid időre is, de ők is érezték az otthon és a család melegét, amit a legjobban hiányolnak. Az ő szavaival élve - mindenünk megvan, csak az nincs, aki a magyar nyelv legszebb szavait mondja: ÉDESANYÁM, ÉDESAPÁM, nagymama, nagytata. Utána egy szép verset olvasott fel nekünk.

Az otthon, ahol élnek, nagyon szép, a modern kényelem minden kellékével felszerelve: kétágyas szobák, szép közös ebédlő, közös társalgók televízióval, sok virág. Szolgálatkész, barátságos, hozzáértő, szív-lélek személyzet. Huszonnégyen élnek az Otthonban.

Nekünk, résztvevőknek maga az út is élmény volt. Az útirány: Szentgerice, Marosvásárhely, Parajd, Korond, Farkaslaka, Székelyudvarhely, Lókod volt. A visszaút során felkerestük a homoródkarácsonyfalvi temetőben Kelemen Imre tiszteletes úr szüleinek, Nyitrai Mózes tiszteletes úr és felesége Deák Berta lelkész nő sírját.

Meglátogattuk az 1496-ban épített, szép kazettás mennyezetű unitárius templomot is.

Utunkat ezután Kőhalmon át folytattuk. A városkát övező domb tetején áll még Kőhalom vára. Messziről is csodálatos látványt nyújt, és jóleső érzés látni, hogy még viszonylag épen és gondozottan áll. Utunk további részében Szászkezd, majd Fehéregyháza következett. Fehéregyházán meglátogattuk az unitárius Millenniumi templomot. Egy kis ékszerdoboz. Pillantást vetettünk a Petőfi-emlékmű és a Petőfi-szobor felé is. Innen már hazaindultunk Marosvásárhely és Szentgerice felé. Köszönjük a jó Istennek az erőt és egészséget, hogy megtehettük ezt a gyönyörű utat, és ellátogathattunk Lókodba, ami által nemcsak örömet szerezhettünk, de lelki megnyugvást magunknak is.

SZEREDAI IRMA – Marosvásárhely

Teadélután a dicsőszentmártoni nőszövetség rendezésében

A langyos tavaszi szellő új életre ébresztette a természetet, és új lendületet hozott a dicsőszentmártoni nőszövetség munkájában is. A megszokott teendők mellett egy nagy célt tűztünk ki magunk elé: a templomot díszítő kézimunkák felújítását. A szükséges anyagi alap megteremtése céljából az idén már kétszer rendeztünk teadélutánat tombolával összekötve. A második, április 28-án volt, és erre meghívtuk a református nőszövetség tagjait is, akik szép számmal el is jöttek. Az összejövetelt áhítat nyitotta meg, majd József Attilára emlékeztünk, **Gagyi Mária** irodalom-tanárnő méltatta költészetét, mi pedig szavalatokkal illusztráltuk az előadást. Ezután következett a tombola és kötényvásár. A kötényeket a nőszövetség tagjai varrták, saját anyagból. A sokszínű, csinos kötényeket (felnőtteknek és gyermekeknek egyaránt) sokan szívesen vásárolták. Amikor már sötétedett, hazafele készülődtünk, de előtte még elénekeltünk jó pár népdalt.

A teadélután sikerét bizonyítja a begyűlt pénzösszeg, ami ugyan még kevés a kitűzött cél megvalósításához, de igyekezünk azt megsokszorozítani hasonló eseményeken. És ami ennél fontosabb, az az együttlét volt, a bensőséges, testvéri hangulat, a jókedv, ami az arcokról sugárzott. Mivel jól szórakozott mindenki, már el is kezdtünk rajta gondolkozni, hogyan tehetnénk még színesebbé, még hangulatosabbá az elkövetkező rendezvényeket.

SZABÓ ROZÁLIA – Dicsőszentmárton

Az UNITÁRIUS NŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE 2002. évi Oklándi Konferenciájának előadására kiírt PÁLYÁZAT-TAL kapcsolatban a vezetőség az érdekeltek tudomására hozza a következőket: A NŐ SZEREPE AZ EGYHÁZBAN, TÁRSADALOMBAN, CSALÁDBAN ÉS A VALLÁSOS NEVELÉSBEN téma megfogalmazása annyira összetettnek bizonyult, hogy egyik pályázónak sem volt lehetősége azt kimeríteni. Ezért a bíráló bizottság úgy döntött, hogy három előadót kér fel a téma külön-külön elemzésére. Ezúton megköszönjük a pályázóknak a részvételt.

Beszámoló az egyetvezetők egyházköri találkozójáról és azok következményeiről

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) nagyszabású rendezvényei mellett fontos szerepet töltenek be a szervezeti és működési kérdéseket tagláló, kisebb méretű találkozók is. Az elmúlt években ilyenként vertek gyökeret a hagyományos egyleti rendezvények sorában az egyetvezetők egyházköri találkozói, valamint az országos vezetőképző. Mindkét fajta szakmai fórum célja a helyi egyetek működésének jobbá tétele a vezetők képzése által. A résztvevők kölcsönös beszámolóikkal, tapasztalataik megosztásával segítenek egymásnak, és arra törekednek, hogy tevékenységi tárukat számukra új, de más helyen már kipróbált foglalkozásokkal gazdagítsák. Ugyanakkor alkalom adódik a közös tervezésre és az ifjúsági egyetek közötti kapcsolatok építésére.

Az egyetvezetők idei egyházköri találkozóinak Aranyosrákos, illetve Bölön adott otthont. A két, egymástól viszonylag távoli helyszín kiválasztása abból a megfontolásból származott, hogy a földrajzilag többé-kevésbé szomszédságban található egyetek vezetői egyazon találkozó keretében találjanak egymásra a közös célok kitűzése és majdani megvalósítása érdekében. Mert az egyetek közötti kapcsolatok alakulását a távolságok nem gátolhatják.

Az időrendileg első találkozó április 24-26. között zajlott Aranyosrákoson, a marosi, a küküllői és a kolozs-tordai egyetvezetők részvételével. A rendezvény legfontosabb kérdésének a frissen konfirmáltak ifjúsági egyetbe való bevonása, valamint az azonos egyházkörhöz tartozó fiatalok közti kapcsolat kiépítése bizonyult. A leggyakorlatiasabb válaszként az ODFIE jelenlevő vezetőiként egyházköri vagy azokat átfedő, ún. területi egylettalálkozók szervezését szorgalmaztuk. A csoportos beszélgetések során az otthoni egyleti életéről szóló beszámoló, az eredmények és hiányosságok számbavétele, valamint a célok és feladatok feltárása kapott igen fontos szerepet. Természetesen nem hiányzott az életkorunkkal járó jókedv és kellemes hangulat sem. A program nagyobb része, a töményebb munka a második nap várt a résztvevőkre. A délelőtti tervezést a nap második felében az összegzés követte, amikor mindenki tisztázta a következők hónapokra szóló egyetvezetési teendőit. A második felvonás Bölönben játszódott le május 3. és 5. között a székelyudvarhelyi, a székelykeresztúri és a háromszék-felsőfehéri egyházkörök egyetvezetési számára. A hangulat és az eredmény azonos értékű volt, a program is nagy vonalakban megegyezett az aranyosrákosi találkozóéval, csupán a résztvevők által feltárt működési sajátosságok igényeltek enyhe módosítást. A szervező egyeteknek, egyházközségeknek és faluközösségeknek ezúton is megköszönjük a vendéglátást és a kitűnő feltételek biztosítását!

Fennebb említettem, hogy a két rendezvény egyik fő feladata a körönként szervezendő egylettalálkozók „kiesze-

lése”. Az elmúlt hetek fejleményei alapján nyugtázhatjuk, hogy ebből a szempontból elértük célunkat, ugyanis a marosvásárhelyi egyetek május utolsó hétvégén Iszlón, az alsófelsőszentmihályi ifjak pedig június 1-2-án hazai terepen tartottak sikeres területi találkozót. Az ismerkedési játékok, a tapasztalatcserét eredményező beszélgetések, a tábortüzezés és a kirándulások mindkét helyszínen jó hangulatban zajlottak, s minden bizonnyal a jövőre nézve is hatásosnak bizonyulnak. Végezetül gratulálni szeretnék a szóban forgó kezdeményező csapatoknak, s egyben kifejezem reményemet, miszerint az általuk mutatott példa más egyházkörök egyetvezetőit is arra készíti, hogy hasonló találkozókat szervezzenek! Az ilyen találkozókon és a nyári, központi rendezvényeken történő viszontlátás reményében zárom soraimat.

RACZ NORBERT (kolozs-tordai egyházköri képviselő)

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet nyári rendezvényeinek helyszín- és naptárterve

1. Magyar unitárius gyermek- és ifjúsági szórványtábor, IX. kiírás, július 4-11. - Homoródszentmárton

2. Unitárius ifjúsági táborok (2 tábor, a felekezeti szempontból szórványban élő unitárius fiatalok számára), III. kiírás: július 8-15. - Torockószentgyörgy, illetve július 15-22. - Homoródszentmárton

3. VI. ODFIE Színjátszó találkozó, augusztus 2-4. - Várfalva

4. Észak-amerikai unitárius-univerzalista ifjúsági körút, augusztus 3-12. Erdély-szerte

5. Népi mesterségek tábora, V. kiírás, augusztus 5-10. - Felsőrákos

6. Unitáriusok IV. egyetemes találkozója, augusztus 10. - Szekelyfűrdő (Közreműködés a székelyudvarhelyi belvárosi unitárius egyházközség általi szervezésben.)

7. V. ODFIE Vezetőképző és az ODFIE 2002. évi küldöttgyűlése, augusztus 12-15. és XXVI. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencia augusztus 22-25. - Szentgerice

A fenti rendezvényeken való részvétel körülményeiről az egyházközségek lelkeszi hivatalait és ifjúsági egyleteit július derekán részletes körlevélben tájékoztatjuk. Az ODFIE székhelyének címén (3400 Kolozsvár, 1989. December 21. út, 9-es szám; elektronikus posta: odfie@unitarian.cj.edu.ro; telefon és távmásoló: 0264-193236 és 0264-195927; maroktelefon: 0744779953) keresztül az érdeklődők rendelkezésére állunk.

Felhívjuk az érintettek figyelmét, hogy a színjátszó találkozóra való benevezés határideje július 22. Az ODFIE székhelyére küldendő bejelentkező levélnek tartalmaznia kell a résztvevő csapat létszámát, a bemutatandó darab szerzőjének és címének megnevezését, valamint az igényelt kellékeket. (A kiválasztott színdarab bemutatásának időtartama nem haladhatja meg az ötven percet.)

Az ODFIE Elnöksége

Akik előttünk jártak...

A fül-orr-gégészet tudósa, **GYERGYAY ÁRPÁD** orvosprofesszor, kollégiumi felügyelőgondnok emlékére

Fél évszázaddal ezelőtt, 1952. április 3-án magyarok és románok, orvosok és betegek százezer kísérték házsongárdi nyughelyre a város évtizedek óta legismertebb fül-orr-gégészét, az igaztalanul meghurcolt egyetemi tanárt, dr. Gyergyay Árpádot. Székely lófő eredetű, a XVIII. század eleje óta Kolozsvárt élő és a polgári életben vezető szerepet játszó unitárius családból származott. Édesapja, id. Gyergyay Árpád (1845–1881) is orvos-tudós volt: a vérátömlesztés és az antiszeptikus sebészet erdélyi úttörőjeként tartják számon a lexikonok. Fia születése előtt három nappal ragadta el a halál.

Az 1881. április 27-én Kolozsvárt született ifj. Gyergyay Árpádot özvegy édesanyja mellett elsősorban az Unitárius Kollégium nevelte. Itt tanára, Nyiredy Géza szerettette meg vele a természettudományokat, s megérett benne az elhatározás, hogy kiteljesíti édesapja derékba tört pályáját. 1899–1905 között végezte orvosi tanulmányait a kolozsvári egyetemen. Olyan kitűnő professzorai voltak, mint a zoológus-hisztológus Apáthy István, az anatómus Davida Leó, a sebész Brandt József és a belgyógyász Purjesz Zsigmond. A legnagyobb hatást azonban a kórbonctanász Buday Kálmán tette rá, aki mellett már V. éves korában gyakornok lehetett. 1904-ben közölte első dolgozatát az Orvosi Hetilapban, s rögtön pályadíjat nyert vele. Éveken át a Sebészeti Klinikán volt műtőnövendék, s itt figyelte fel az akkor önálló, mifelénk még alig ismert és művelt diszciplínára, a fül-orr-gégészetre. 1907-től e szak tanulmányozását tekintette életcéljának, rövidesen a klinikán is rábízta a betegségek gyógyítását. Egyetemi ösztöndíjjal Bécsbe

küldték, ahol a legjobb szakemberek, professorok előadásait hallgathatta, részt vehetett műtéteiken. A következő években már Berlin, Freiburg, Párizs és London fül-orr-gégészeti kórházaiban tökéletesíthette tudását. 1912-ben e tárgy magántanára lett a kolozsvári egyetemen. Két év múlva a Trefort (ma V. Babeş) utca alján ma is álló házban ő nyitotta meg a város első fül-orr-gége klinikáját. 1916-ban rendkívüli tanári címet kapott.

Gyergyay szépen alakuló egyetemi karrierje kitartó, következetes gyógyító és kutatómunka eredménye. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvos-Természettudományi Szakosztályának ülésein már 1907-től dolgozatokat olvas fel, betegbemutatókat tart. 1910-től pedig olyan felfedezésekről, új műtéti eljárásokról, maga szerkesztette műszerekről számol be, amelyekkel rövidesen németországi, franciaországi és angliai kongresszusokon is feltűnést kelt. Így a direkt orr-garat-vizsgálat, a fülkürttágítás bevezetése, az orrgarat reflex-ingerlékenységének leírása új lehetőségeket teremtett a gyógyító munkában.

A magyar egyetem 1919-es bezárását követően Gyergyay azon kevesek közé tartozik, akik búcsút mondanak az egyetemi karriernek, s itt maradnak Erdélyben. Magánrendelőt, majd kis szanatóriumot nyit a Hegedűs Sándor (ma Gh. Şincai) és Jókai utca sarkán álló házában, s a rendszeres betegellátás, nehéz műtétek mellett lehetőséget talál tudományos kísérletei, kutatómunkája folytatására. Eredményeiről az évről évre megrendezett nemzetközi kongresszusokon tart érdeklődéssel fogadott előadásokat. Elsőként írja le a fülkürtmozgásokat, s e szerv legjobb európai szakemberévé válik, még Németországból is hozzá küldik a betegeket. Hírnevére jellemző, hogy amikor 1927 novemberében Ion I. C. Brătianu miniszterelnök állapota válságosra fordult, a nemzetközi orvoskonzílium Gyergyayt ajánlotta a kockázatos gégeműtét elvégzésére. Mire azonban Bukarestbe ért, a politikus halálhírével fogadták. Az 1930-as évek végén fedezte fel Gyergyay a szájszövetben ma is nap mint nap alkalmazott vezetési érzéstelenítést, alkalmazását több európai fővárosban betegeken mutatta be. Az 1940-es években a hallásmechanizmust kutatta, és egy új hallásmélet kidolgozására tett kísérletet.

A bécsi döntést követően őt és Koleszár Lászlót bízzák meg az egyetemi klinikák átvételével, a kormányzó Corvin-koszorúval tünteti ki. A Fül-orr-gégészeti Klinika igazgató professzorává nevezik ki, dékánnak is megválasztják. Alkalma nyílik rendkívüli tudását, egyéni eljárásait továbbadni a fiatalabb orvosoknak. 1944 őszén sem menekül el Kolozsvárról. 1945 januárjában a „tisztogató bizottság” a közé a 29 egyetemi tanár közé sorolja, akiket „antidemokratikus” magatartásuk miatt eltávolítanak az egyetemről. De közülük egyedül Gyergyay tartózkodott a városban: így őt letartóztatták, de hosszas kivizsgálás után semmit sem tudtak rábizonyítani.

Gyergyay nemcsak híres tudós, de kitűnő gyakorló orvos, biztos kezű sebész volt. Magánszanatóriumában a legbonyolultabb fejműtétekre vállalkozott. Neve fél-századokon át fogalomszámba ment Kolozsváron. Emberek ezrének adta vissza hangját, hallását, egész-

ségét. Példát mutatott arra, hogyan lehet a mindennapi gyógyító munkát – tudományos keretein kívül is – összekapcsolni az újító, felfedező kutatással.

Családi élete is szépen alakult. 1910 októberében feleségül vette Engel Gábor nőgyógyász rendkívüli tanárnak, a Karolina Kórház igazgatójának Kornélia (1891–1977) nevű, szintén unitárius lányát. 1912 és 1922 között öt gyermekük született, közülük három orvos lett. Judit lánya (1912–1983) és Árpád fia (1919–1980) a fül-orr-gégészetet vitte tovább, Ferenc (sz. 1922) pedig a marosvásárhelyi orvosi egyetemen a kórbonctan tanszéket töltötte be. A család szerephez jutott az unitárius egyházi életben is. Gyergyay a Dávid Ferenc Egyletben és az Unitárius Nőegyletben egészségügyi vonatkozású

előadásokat tartott. Az Unitárius Közlöny 1930-ban arcképét közölte, s beszámolt bázeli előadásának sikeréről. 1929 novemberében az Egyházi Főtanács az Egyházi Képviselő Tanács tagjául választotta, majd két év múlva őt találták méltónak a kolozsvári kollégium iskolai felügyelő gondnoki tisztségére. Lelkén viselte az iskola sorsát, amelyben akkoriban két fia is tanult – egészen az 1948-as államosításig. Felesége a nőszövegetben tevékenykedett, gyermekei a Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletben. Judit lánya és Árpád fia utóbb főtanácsi tag lett.

Gyergyay Árpád méltó arra, hogy az orvostörténet mellett egyháza és iskolája is ápolja emlékét.

Dr. GAAL GYÖRGY

Emlékezzünk BERNÁT ANDRÁSRA (1913–2001)

2002. május 6-án a bordosi egyházközségbe érkezett a marosi unitárius egyházkör esperesi vizsgálószéke a szokásos évi látogatásra. A történelmi múltú egyházközségben, amely valamikor püspöki székhely is volt, a régi hagyomány szerint évtizedeken keresztül az első állomás a Bernát András gondnok háza volt a templomunk közelében. Bár 1999-ben, amikor korára, egészségére, egyre romló látására hivatkozva lemondott gondnoki tisztségéről, fiát, Bernát Jánost választotta utódjául az egyházközségi közgyűlés, aki hisszük, hogy méltó utódja lesz az édesapjának. A vizsgálószék tagjai a régi házhoz érkeztek meg, valahogy idevonzott szívünk, ahol a már megszokott fekete ruhájában fogadott Ilona néni. Könnyes szemmel hozta tudomásunkra, hogy 2001. július 31-én szeretett férje örökre megpihent. Szerényen hozta tudomásunkra, hogy a közvetlen hozzátartozókon kívül senkit sem értesítettek, bár tudja, hogy férje megérdemelte volna, hogy palástos papok legyenek a temetésén. Ezt mi is úgy éreztük. De a család anyagi helyzetét figyelembe véve megértéssel vettük tudomásul a család döntését.

Bernát András 1913. július 12-én született Gyulakután. Ácsmesterséget tanult. Dolgozott Déván, Aranyosgyéresen,

Gyulakután mint szakmunkás, házassága révén 1936-ban került Bordosra, ahol az egyre fogyó unitárius gyülekezet vezetését és gondjait vállalta magára és szolgálta utolsó'szív-dobbanásáig. Római katolikus feleségével 65 éven keresztül nagy békeségben éltek együtt anélkül, hogy felekezeti hovatartozás bármilyen konfliktust is okozott volna a családban. Négy gyermek édesapja volt, a lányok az édesanya, a fiúk az édesapa vallását követték. 1976-ban tragikus körülmények között elvesztette fiát, ami mély nyomokat hagyott lelkében.

Önszorgalomból megtanult kántorizálni, 49 éven át végezte a kántori teendőket minden ellenszolgáltatás nélkül. Tagja volt Egyházunk Főtanácsának, pontossága példamutató volt sokak számára. Barátsága, egyházszeretete, jó szándéka, becsületessége hozzátartozott határozott egyéniségéhez.

A bordosi egyházközségben tartott istentisztelet alkalmával, - ahol többen voltak jelen, mint ahány tagja van a gyülekezetnek - méltóképpen megemlékeztünk életéről, egyházi tevékenységéről.

Hogy temetésén nem vehettünk részt, nagyon sajnáljuk, de határozott meggyőződésünk, hogy e sorok nyomán sokan emlékeznek a mindannyiunk által sokra becsült András bácsira, aki mint élő kő épült bele a bordosi egyházközség, a marosi egyházkör és egyetemes egyházunk életébe, ahol emléke örökké élni fog.

TÖRÖK ELEK esperes-lelkész, Nyáradgálfalva

Vadas 2002 – Unitárius találkozó a természetben

Úgy látszik, ismét rendszeressé erősödött a háromszék-felsőfehéri egyházkör alsóháromszéki és erdővidéki egyházközségeinek évenkénti seregszemléje a Sepsikőröspatakot és Nagyajtát összekötő havas tetején, a Vadason. Az eredetileg a két világháború közötti dél-erdélyi magyar unitáriusság hovatartozás-tudatának megtartására összehívott találkozó egyre több unitáriust hozott egymás közelségébe a '20-as és '30-as években, mígnem a háború szétdőlt az összejövetel örömét és résztvevői táborát, a vörös rendszer éveiben meg

lehetetlenség volt újra egybehívni azt.

A Vadas-tetői találkozó megszervezését 1999-ben keltette újra életre a sepsikőröspataki egyházközség és lelkes lelkész-házaspárja; azóta minden év június utolsó szombatján feltámad a vidék unitáriusaiiban a találkozási vágy. Árkos és Nagyajta szervezése után idén a bölöni egyházközségen volt a sor, hogy magukra vállalják az előkészítés gyönyörűségei terheit.

Június 29-én korán reggel felbúgtak hát a személyszállító teherautók és traktorok, gépkocsik és szekerek egymást kerülgették a felfelé vivő, megpróbáló úton. A legnépesebb tábort hozó Bölön mellett ott érkeztek rendre Nagyajta, Árkos, Sepsikőröspatak és Kálnok fiai és leányai, de még az előbbi helységekből Sepsiszentgyörgyre elszármazottak közül is sokan emlékeztek a hívó szóra.

Az érkezőket a kanyargó füst és a bölöni fűvöszenekar bemelegítő próbahangjai mellett nyárelői zápor is fogadta a javából, így az első félórát ki-ki a szállító jármű vagy a havasi legelőn büszkén terpeszkedő bükkfák védelmében töltötte. Kozma Albert bölöni lelkész szabadtéri istentiszteletre hívó szavára azonban jóváhagyólag és tisztelettudóan elállt az eső. A Zsoltárok 133,1-re alapozott egyházi beszéd az együttlét, az egy közösségbe tartozók erőit adó találkozásának szükségességét és elégségességét emelte ki ahhoz, hogy örömet és értelmet találjunk az erdélyi unitárius létben.

A találkozó rituális mozzanataként a bölöni egyház-község gondnoka átadta a mindenkori szervezés felelősségét átruházó vándorzászlót a sepsikőröspataki gondnoknőnek; ugyanezt a zászlót adogatták a századelőn nagyapáink is egymásnak, mint a háromszék- felsőfehéri egyházkör ifjúsági egyleteinek vándorzászlóját. Az istentiszteleti részt dr. Gyerő Dávid felügyelő gondnok köszöntő szavai zárták, aki az emlékezés életrekelése és tette készítése feletti örömeinek adott hangot.

Ezt követően újra felzendült a fűvöszenekar, és az idő múlásával egyre jobban belelendült ki-ki nótájának az elhúzásába. Nagy keletje volt a friss kenyérrel és zöldhagymával felszolgált pecsenyének, no meg a hideg csíki sörnek is. A meg-megeredő eső elől egyesek a bükkfák alá telepedtek, mások nem zavartatták magukat a júniusi cseppektől.

Ami ugyanis e hagyományt éltető találkozások lényege, azt nehéz külsőleg megzavarni. Voltak, akik a

tavalyi vagy tavalyelőtti Vadas-találkozón látták utoljára barátaikat, ismerőseiket, s most örömmel vették számba egymás időközben megélt gazdagodásait, vagy együtt-érzéssel adóztak az esetleges veszteségeknek. Újra és újra napirendre kerülni egymással – ez a szükség az, ami idehozta az embert, s az ezzel való megelégedés és gazdagodás az ajándék, amit magával vitt.

A nap lassan alászállt a háromszéki havasok ormára, s a szekerek és járművek alákanyargó sora hazafelé indult. Bennük pedig olyan unitáriusok rázódtak össze a sorsukkal, akik érezték, hogy erősebben kötődnek a helyhez, és azokhoz, akikkel egy közösségben lakják be azt.

Jövőre újra vár a Vadas, hogy életre keltse ezt az érzést.

GYERŐ DÁVID

A szentgericei Tiboldi Alapítvány és megvalósításai

Tiboldi István (1793-1879) szentgericei unitárius iskolamester (1819-1844) és népköltőről elnevezett Alapítványunkat 1996-ban jegyezték be a marosvásárhelyi Törvényszéken 1996/764. szám alatt. Akkori fő célkitűzésünk, álmunk egy orvosi rendelő és szolgálati lakás felépítése volt. Isten és jövőkünk segédelmével több mint egy éve működik már a modern felszereléssel ellátott rendelő, és ebben az épületben kapott helyet egy gyógyszerár is, tehát gyógyszerért sem kell elmenjenek a faluból az emberek.

A rendelő felépítése után legsürgősebb feladatunknak egy kis busz beszerzését határoztuk el, ami szintén megvalósult amerikai és holland barátaink segítségével. (Az amerikai kapcsolat unitárius, a holland református.)

A busz Mercedes MB 100 típusú, amelyet az egyik falusi bácsi – nagyon találóan – Szentgerice köldökzsinórjának nevezett. Összeköti a falut a világgal és a világot Szentgericével.

E sikeres vállalkozás után – a gyermekek továbbtanulásának ösztönzésére – létrehoztunk egy ösztöndíjalapot; jelenleg tizenkilenc általános iskolát befejezett és továbbtanuló diáknak adunk évente 250 \$-t, függetlenül az iskola fokozatától, jellegétől, és természetesen felekezetre való tekintet nélkül.

Ezzel majdnem egyidejűleg sikerült az idős rászorultaknak úgynevezett karácsonyi ajándékot adni, ami létfontosságú a szívszorítóan alacsony jövedelmű, tsz-nyugdíjas embereknek (kb. 3-4 ezer forint havonta).

2001-ben sikerült újrászervezni a Szentgericére jellemző és nagy múltú üveges táncot. Több nemzetközi színvonalú rendezvényen vettünk részt: Szejkei Unitárius Világtalálkozó, Budapesten, a Reménység szigetén a szentgericeiek találkozóján. 2002-re is említésre méltó meghívásaink vannak: Sepsiszentgyörgyre a Szent György-napokra és Budapestre, július 30-ra, a Szabadelvű Vallások Világtalálkozóján sorra kerülő magyar kultúra bemutatásának napjára.

Az Alapítvány birtokában levő kisbusz megteremtette a falugondnokság legfontosabb feltételét. Az úgynevezett köldökzsinórral egy választott, köztisztületnek örvendő személy jár, akit sajnos a román törvények és a backamadaras Polgármesteri Hivatal tartózkodó álláspontja miatt nem tudunk munkakönyvvél alkalmazni. Kerekes Károly parlamenti képviselő tanácsai alapján megszerveztük a falugondnoki rendszert, amely meghatározza a falu életét. Az iskolások szállítása mellett a falu betegeit a közeli Marosvásárhelyre szállítjuk klinikai kivizsgálásra és ellátásra, a gyógyszerárban meg nem található gyógyszereket szervezeten beszerezzük, rendszeresen látogatjuk a marossárpataki öregotthont, és minden alkalommal ajándékot viszünk, évente egyszer ellátogatunk a Székelyudvarhely melletti lókodi öregotthonba is. A szentgericei nőszövetség felvállalta az utcagyereket és a marosvásárhelyi Lídia otthon segítségét, ahova adományainkat és az adományozókat a meglévő kis busszal szállítjuk. Ugyanakkor felvállaltuk a kismamák és a betegek hazaszállítását a kórházból.

Amint az előbbiekből is kiténik, a kis busz létfontosságú a szentgericeiek számára, ezért tisztelettel kérünk támogatóinkat, hogy adományozzák a jármű javítására és karbantartására!

BALÁZS SÁNDOR unitárius lelkész

A sürgős és a fontos: az élet törvényei

„Az életben a bajok akkor adódnak, amikor elvetünk egyvalamit, és azt várjuk, hogy valami egészen mást arassunk.” -

Stephen R. Covey, akitől mindezt tanultam.

Láttuk tehát, hogy a beteljesülés alapvető emberi szükségleteink terén az igazán fontos dolgok sávjába esik, de ugyanilyen fontos az is, hogy milyen úton keressük e beteljesülést. Életünk minőségét az élet egyetemes törvényeihez való igazodás foka határozza meg.

Hunyjuk le egy pillanatra szemünket, és próbáljuk ujjunkkal megjelölni, merre van észak. Ha ugyanez a kérdés egy csoport tagjai felé hangzik el, kinyitva szemüket megdöbbenve látják, hogy hányféle irányban mutatnak az ujjak. Ha otthon vagyunk, ismerős környezetben, talán könnyűszerrel rámutatunk északra, de ha utazunk, ismeretlen környezetben vagyunk, valószínűleg a gyakorlat nem is tűnik olyan könnyűnek. Fontos tudni egyáltalán, hogy merre van észak? Néhány foknyi tévedés elég lenne ahhoz, hogy repülővel Budapestről indulva San Francisco helyett Buenos Airesbe landoljunk.

Mi tehát „észak”? Vélemény kérdése? Olyasvalami, amit szavazattal el lehet dönteni? Nem, hiszen „észak” egy olyan valóság, amely független mindannyiunktól. Észak valós volta teszi lehetővé az emberi tájékozódást, ez alapján jelölhetjük be, hogy hol vagyunk, és merre tartunk.

A fizikai világ északi valóságához hasonlóan az emberi létnek is megvannak a maga időtlen törvényei. Ezek a princípiumok minduntalan előbukkannak az évezredek alatt kitermelt bölcsesség-irodalomban, de a mindennapi népi bölcsességben is, mint mindennapi tapasztalat vagy mint az igazán nagy emberi életek alapvonásai. Természetesen sokféle néven fordul elő, amit Emerson így magyaráz: „Mert mindenképpen ugyanabból a közös szellemből fakadnak, melyet különféle megnyilvánulásában hívhatnak úgy, hogy szeretet, igazság, mértékletesség, miként egyazon óceánnak is sokféle neve lehet a különféle partokon, amelyeket mos.” A következőkben azt keressük, hogy miként jelentkeznek ezek az „északi valóságok” az emberi dimenzióban, és miként hangolhatjuk rá jobban saját életünket ezekre.

A félreértés elkerülése végett először tisztáznunk kell, hogy a princípiumok kapcsán miről beszélünk és miről nem.

Nem értékekről beszélünk. Sokan azt gondolják, hogy valami általuk értékelt dolog elérése már életüknek igazi minőséget ad. A hagyományos vezetélméletek jellegzetes tévedése ez: állapítsd meg saját értékrended, állíts fel magadnak célokat, és törekedj azok elérésére. Ez gyakran arrogánssá tesz - azt gondoljuk, hogy mi magunk szabjuk meg a törvényt, és mások eszközök lehetnek célunk érdekében. Az értékek nem hozzák meg a várt eredményt, hacsak nem a princípiumok maguk állnak értékrendünk élén. A „legfontosabb” nem lehet csak a „nekem legfontosabb”, hanem a „nekünk legfontosabb”.

Lehet minden vágy, sőt minden munka, amely nem érvényes princípiumokra épül, nem eredményez minőségi életet. Nem elég álmodni. Nem elég törekedni. Nem elég célokat kitűzni, és létrákat állíthatni. Nem elég értékelni. Erőfeszítésünket olyan valós törvényekre kell építenünk, amelyek az eredményt is garantálják. Csak akkor álmodhatunk, állíthatunk célokat, és dolgozhatunk bizalommal.

Nem gyakorlatokról beszélünk. Egyre bonyolultabbá váló életünkben hajlamosak vagyunk receptszerű gyakorlatokban keresni a menedéket. Egy nagy hírű történész (Arnold Toynbee) szerint az emberiség egész története leírható egyetlen kis formulával: kihívás, válasz. A környezet kihívására válaszol az egyén, az intézmény, a társadalom. Aztán egy új kihívás, és egy új válasz. A bajt az okozza, amikor ezek a válaszok kodifikálódnak, kőtáblára vésik, cementbe öntik. Lehet, hogy önmagukban jó gyakorlatok, de egy új helyzetben már nem alkalmazhatóak. Jellegzetes nehézsége ez például azoknak a szülőknek, akik megváltozott életkörülmények közt felnövő gyermekeik valóságához nem tudnak alkalmazkodni, és olyan válaszokat adnak az új kihívásokra, amelyeket saját növekedésük idején kellett adniuk. Az élet törvényei egyetemesek, bármely helyzetre adaptálhatók. Gyermekeinket sokkal inkább felkészítjük az eljövendő váratlan helyzetekre, ha a gyakorlatok helyett az elvet tanítjuk meg, pontosabban a gyakorlatok mögött levő princípiumokat.

A legjobb módja annak, hogy megértsük, miről is van szó: amikor princípiumokról beszélünk az, ha a mezőgazdaság törvényeire gondolunk. Itt még könnyűszerrel elfogadjuk a növekedést és termést eredményező törvények jelenlétét, amelyeket a társadalmi és egyéni emberi életünkben már nem vagyunk hajlandóak észrevenni, vagy azt gondoljuk, hogy becsapathatjuk azokat, és még mindig nyertesként kerülhetünk ki.

Ott van például az iskolai „magolás”, vagy a „hegy alatti abraolás”, amikor egyetlen éjszaka akarunk mindent megtanulni, amit az iskolai év folyamán elmulasztottunk. El tudunk képzelni egy ilyen „hegy alatti abraolást” a mezőgazdaságban? El tudunk képzelni valakit, aki tavasszal elmulasztja a vetést, a nyár folyamán az öntözést, kapálást és gondozást, és egy őszi éjszakai erőfeszítés után gyönyörű termést remél?

Lehet, hogy ez működik egy társadalmi környezetben, de a természetben nem, mivel a társadalom értékekre épül, a természet viszont princípiumokra, egyetemes törvényekre. Hosszú távon azonban a természet törvényei érvényesülnek az élet minden területén. Hányan bánják most utólag, hogy az iskolában csak a vizsgákra készültek? Diplomát szereztek, de műveltséget nem.

Vagy gondoljunk a jellemre? Egy hirtelen erőfeszítés tehet valakit bátor, elkötelezett, integrált személyiséggé?

Vagy ott van a házasság - minőségét és hosszát eldönti, hogy melyik törvényt követi valaki. Vannak, akik házasságkötés után sem akarják megváltoztatni életmódjukat. Ők az egyedül élő házások, akik nem ápolják a közös álmok, önzetlenség, törődés, felelősség magjait, és az aratáskor értetlenül motyognak. Az „abraolás” esetleg ideig-óráig mentheti a helyzetet, de nem helyettesítheti az ültetés, gondozás és törődés közös éveit.

A gyerekekkel való kapcsolat sem lehet másként. Választhatjuk a gyorsabb és könnyebb megoldást: „én vagyok a nagyobb, az okosabb, az erősebb”, a nevelés felelősségét átháríthatjuk az iskolára vagy a templomra, de vajon elvárhatjuk-e, hogy gyerekünkől ezek után érett, felelős felnőtt legyen, és a „legjobb barátunk”, akihez gazdag, termékeny kapcsolat fűz.

Illúzió - valóság

Emlékezzünk: Az életben a bajok akkor adódnak, amikor elvetünk egy valamit, és azt várjuk, hogy valami egészen mást arassunk. Mindezt nem lehet eléggé hangsúlyozni ma, amikor a könyvstandok elborították a gyors megoldásokat kínáló önszorgító- és sikerirodalom kétséges termékei. Ez a hamis illúzió nemcsak alapvető szükségleteink iránti érzékenységünket tompítja el, hanem az azokban való beteljesülés módját is károsan befolyásolja.

Mostanra készen állunk, hogy alapvető szükségleteinket a princípiumok fényében tekinthessük meg.

Testi szükségleteink

A sugárzó egészség a természet törvényeire épülhet. Hosszú időn át fejlődik ki rendszeres mozgás, átgondolt táplálkozás, megfelelő pihenés és életigenlő gondolkodás mellett. De mintsem hogy megfizessék annak árát, a legtöbben inkább választják a látszat illúzióját, azt gondolván, hogy az előnyös öltözet, a gondos sminkelés, az erőfeszítés nélküli fogyóprogramok testi jólétüket képesek biztosítani. Üres ígéretek, újabb vattacukor.

Az anyagi jólét a termelőképesség és takarékoság princípiumaira épül. A világnak e táján ez különösen nagy gondunk, mégis az illúziók helyett szembe kell néznünk jelen és jövő szükségleteink és lehetőségeink valóságával. Nem alapozhatjuk reményeinket lottónyereményre, sem a külföldi rokonra.

Szociális igényeink

A minőségi kapcsolatok is princípiumokra épülnek, mégpedig leginkább a bizalom princípiumára. A bizalom alapja pedig a megbízhatóság, az a jellemző vonás,

amely az elkötelezettséget vállalni, a forrásokat megosztani tudja, felelős és törődő, kötődő és feltétel nélkül szerető.

Értelmi igényeink

Korábban már bővebben beszéltünk a „magolás” és „hegy alatti abrakolás” illúziójáról, szemben a hosszú távú fejlődéssel és növekedéssel. Egyre jellemzőbbé válik nálunk is a „szerezd meg a diplomát...hogyan megkaphasd az állást...hogyan kapj jó sok pénzt...hogyan megvásárolhatsz dolgokat...hogyan sikeres legyél”. De mit hozhat ez a fajta „siker”? Vajon ugyanazt a jellemet és kompetenciát, amely egy hosszú és mély tanulási elkötelezettségből származik?

De ennél még szomorúbb, ha azoknak a rohamosan növekvő táborára gondolunk, akik minden mentális igényüket kizárólag a média túlméretezett kínálatával bombázzák.

Szellemi (spirituális) igényünk

Mind nagyobb a kísértés, hogy elhiggyük a mai világ tanította illúziót, amely az élet értelmét, beteljesülését az önzésben – ön-értékelés, ön-fejlesztés, ön-érvényesülés – jelöli meg: „az van, amit én akarok”, „a saját elképzelésem szerint akarom csinálni”, „a magam dolgával akarok törődni”. Az emberiség több ezer éve alatt kitermelt bölcsességirodalom azonban minduntalan igazolni igyekszik a valós helyzetet, amely szerint a legnagyobb beteljesülést önmagunknak a mások szolgálatában való növekedése adja. A minőségi élet iránya belülről kifele tart.

Az élet értelme az önmagunknál nagyobbért élésben rejlik. Az illúzió és a valós helyzet közti különbség eredményét jól szemlélteti a két palesztinai tó: mindkettőt a Jordán folyó látja el, de amíg a lezárt Holt-tenger csak befogadja, de nem engedi át magán a vizet, ezért élettelen, poshadt és romlott vizű, addig a Genezáret-tava, amely magából tovább engedi a vizet, kristálytisza, friss és élettel teljes.

CZIRE SZABOLCS

Könyvajánló

Örömmel hozzuk Olvasóink szíves tudomására, hogy a három évvel ezelőtt megjelentetett, **Unitárius ösvény** című zsebkönyv második kiadása napvilágot látott. Az unitárius hitelveinket és eszmerendszerünket kátészerűen bemutató, unitárius egyháztörténetünk nevezetes állomásait áttekintő, továbbá magyar, észak-amerikai és nagy-britanniai híres unitáriusok jegyzékét is tartalmazó

kiadvány megvásárolható az ODFIE székhelyén, valamint az Unitárius Egyház Számvevőségének - azonos című - irodájában. Ára: 20 000 lej. A szóban forgó zsebkönyvet kérésre postai úton is eljuttatjuk az igénylőknek.

Az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa 2002. június 26-án az Egyház Dávid Ferenc dísztermében újabb **könyvbemutatót** tartott. Az Erdélyi Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltárának és Nagykönyvtárának második kiadványa: **Két könyv az Egyedülvaló Atyaistennek, a Fiúnak és a Szentléleknek hamis és igaz ismeretéről** a korai unitarizmus egyik legfontosabb és legrégejtélyesebb latin nyelvű antológiájának első magyar fordítása.

A kiadványt dr. Kovács András művészettörténész és dr. Balázs Mihály irodalomtörténész mutatta be. Boér Ferenc színművész részletet olvasott fel a műből, az ünnepséget dr. Szabó Árpád püspök méltatása nyitotta és zárta.

A könyv ára 120 000 lej, megvásárolható az Egyházi Központ iratterjesztőjében.

Balázs Ferenc

„Csillaghoz kötöttük
szekerünk”

Balázs Ferenc: „Csillaghoz kötöttük szekerünk.” Balázs Ferenc levelei Christine Frederiksenhez. Fordította: Vallasek Júlia és Vallasek Márta. Gondozta és az előszót írta: Vallasek Júlia. Kriterion Könyvkiadó. Kolozsvár, 2002. 260. old. 98 000 lej

Balázs Ferenc és Christine Frederiksen levelezését levélformába öntött regényként is olvashatjuk; egy távozások és találkozások izzásában

alakuló, nagy, tiszta szerelem regényeként. Olvashatjuk fejlődésregényként is. Balázs Ferenc mindenre nyitott, mindenre kíváncsi, ugyanakkor nem marad meg a benyomásoknál, mindenről véleményt formál magának. Ha az első oldalaknál megmosolyogjuk a fiatalos hévvel és komolysággal kifejtett gondolatokat, a későbbiekben döbbenet figyelhetjük, hogyan próbálja kétségbeesett küzdelmek árán megvalósítani ezeket. Balázs Ferenc emberi példája az apostoloktól elszokott korok emberében is képes megteremteni egy jelző hitelét: igen, valóban „szép apostoli élet”.

Olvastuk, hogy...

A **Házsongárd Alapítvány** volt a vendége a Magyar Tudományos Akadémia Tudósklubjának június 17-én. A rangos elismerést jelentő találkozót **Mádl Ferencné Dalma asszony** nyitotta meg. **Dr. Gaal György** *Négy száz éves múltunk tanúja: a Házsongárdi temető* címmel tartott vetített-képes előadást. Gergely Istvánné Tökés Erzsébet a temető sírjának gondozásáról és mentési munkálatairól beszélt. A találkozót megtisztelte jelenlétével a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, **Vizi E. Szilveszter** és alelnöke, **Hámori József** is. (*Szabadság*, 2002. június 21. 2. old.)

A magunk részéről örvendünk a Házsongárd Alapítványt és tevékenységét értékelő rangos elismerésnek, és ezúton is szeretettel gratulálunk dr. Gaal György professzor úrnak.

Beszterce 400 évvel ezelőtti fekete vasárnapjára emlékeztek június 9-én: „Négy évszázad elteltével a besztercei római katolikus főesperes-plébános, Geréd Péter kezdeményezésére összefogott a két történelmi magyar egyház, az említett katolikus és a református lelképásztor, András Péter, a hívők, az egész besztercei magyarság, és méltó megemlékezést rendezett. A meghívottak között jelen volt: dr. Jakubinyi György érsek, Papp Géza református püspök, Markó Béla, Moldovan Vasile, Beszterce polgármestere, a besztercei történelmi egyházak papjai, a vidék római katolikus és református papsága, a Szarvasregét előadó csíkszeredei Hargita Székely Népi Együttes 40 székelyruhás tagja, a 10 tagú Tuzson János hagyományörző csoport Kézdivásárhelyről.”

A megemlékező ünnepség befejező részeként – a besztercei központi temető római katolikus részében – leleplezték, megkoszorúzták és megáldották a székely várvédő hősök emlékére állított síremléket, amelyen a következő felirat olvasható: „Az 1602. február 24-én Reminiscere vasárnapján Basta generális vallon és hajdú zsoldosai által a Besztercén lemészárolt több száz magyar (székely) várvédő és azok családja hősi halála emlékének 400 éves évfordulóján állítottatott kegyelettel. A besztercei magyarság képviselőiben a besztercei római katolikus és református egyház. Beszterce, 2002. június 9.”

„Beszédet mondott Jakubinyi György érsek, Papp Géza református püspök, Markó Béla, az RMDSZ

elnöke. Geréd Péter főesperes-plébános arról szökött, nem lehet tudni, hol hantolták el a Basta generális szószegésének áldozatul eseteket, de emléküket most már látható formában megörökítették.” (*Vasárnap*. Katolikus hetilap. XII. évf. 25. szám. 2002. június 23. 4. old.)

Az említett főesperes-plébános által (alá)írt beszámolót – csak a történelmi hűség és a pontos tájékoztatás érdekében – kiegészítve „örökítjük” ide, hogy: a síremlékre – a meg sem említett magyar történelmi egyházak, így az **Unitárius Egyház** részéről is – koszorút helyeztek Kriza János és Kovács István unitárius lelkészek. A kegyeleti megemlékezések hosszú sorában pedig, mintegy tizenötödikként, az alkalomhoz illő beszédet és áldást mondott **Kriza János, a besztercei unitárius leányegyházközség lelkésze is**, akit az ünnepi eseményre szép számmal elkísértek a besztercei gyülekezet lelkes tagjai.

A magyarországi **Dunántúli Unitárius Egyházközség lelkésze** – legutóbbi időszaki beszámolója szerint – „mindennapi” tevékenységei mellett – többek között – „**nagy reményekkel fogott bele a Pécsi Tudományegyetem egyetemi istentiszteleteinek megszervezésébe.**” (*Unitárius Élet*, 56. évf. 2. szám. 2002. március-április, 26. old.)

Osztatlan örömrüket sajnos jócskán beárnyékolja **Mátyás Imre** katolikus egyetemi lelkész **Pécsi egyetemi lelkészség** címmel napvilágot látott tudósítása, miszerint:

„Kilenc hónapos előkészületi munka után, május 23-án aláírták azt a kétoldalú keret-megállapodást, mely szerint a Pécsi Tudományegyetem és a pécsi egyetemi lelkészség hét tagja (a Magyar *Katolikus* Egyház, a Magyarországi *Református* Egyház, a Magyarországi *Evangélikus* Egyház, a Hajdúdorogi *Görög Katolikus* Egyházmegye, a Magyarországi *Baptista* Egyház, az *Evangéliumi Pünkösdi Közösség* és a Magyarországi *Methodista* Egyház) közösen működtetik az egyetemi lelkészséget. A megállapodás szerint az egyetem vállalta, hogy biztosítja az egyetemi lelkészség számára a működési feltételeket, míg a lelkészség tagjai vállalják, hogy az *ökumené alapján* kívánnak jelen lenni az intézmény életében, tiszteletben tartva annak önállóságát és főtevékenységét, az oktató- és kutatómunkát. A diákok – a jövőben – mindennapi környezetükben, az egyetemen gyakorolhatják hitüket.” (*Keresztény Élet*. A vallásos családok hetilapja. X/22. 2002. június 2. 3. old.)

No comment.

Egyházi hírek

A romániai magyar történelmi egyházak püspökei április 20–22-én **Strasbourgban** folytattak tárgyalásokat a kommunizmus idején elkobzott egyházi ingatlanok és egyéb javak visszaszolgáltatásának tárgyában. A küldöttséget, amelyben dr. Szabó Árpád püspök is részt vett, fogadta Walter Schwimmer, az Európa Tanács főtitkára, valamint Bruno Haller, az ET Parlamenti Közgyűlésének főtitkára is. A tárgyalások lényegileg is hozzájárultak Románia kormányának és parlamentjének az elkobzott javak visszaszolgáltatását támogató politikája kialakításához.

Az **Alapítvány az Erdélyi Magyar Civil Szervezetekért** május 3-4-én Kolozsváron tartotta hagyományos konferenciáját *IV. Civil Fórum 2002 - A civil társadalom és az önépítkező intézményfejlesztés* címmel. A konferencia nyitó áhitatát dr. Szabó Árpád püspök tartotta, az egyházi szekció keretében előadást tartott Gyerő Dávid közigazgatási előadótanácsos *Az Unitárius Egyház intézményei és közösségépítő tervei*, valamint Szabó László ODFIE-elnök *Ifjúsági munka az Unitárius Egyházban* címmel.

Az **Énekvezérképesítő Bizottság** június 19-én énekvezérképesítő vizsgát tartott, amelyen Szabó Tünde magyarsági és Kádár Gábor brassó-szecelevárosi jelöltek alkalmasnak találta az énekvezéri munkára. Mindkét énekvezér afia a Marosvásárhelyi Kántor-Tanítóképző Intézetben szerzett kántortanító oklevelet.

A kolozsvári **Unitárius Diákothon** nemzetközi avatóünnepélyére augusztus 4-én 12,30 órakor kerül sor az egyház Dávid Ferenc dísztermében Kolozsváron. Az ünnepély előtti istentiszteleten a kolozsvári belvárosi templomban de. 11 órától William G. Sinkford, az Észak-Amerikai Unitárius Univerzalista Egyesület új elnöke végzi a szószéki szolgálatot. A rendezvényre szeretettel várjuk egyházközségeink lelkészeit és világi küldötteit is, hogy személyesen is köszönetet mondhassunk a Diákothon építésére tett adományokért.

Tájékoztató jelleggel közöljük a kolozsvári Unitárius Diákothon **nyári árszabását**: belföldi vendég esetén 10 USD / személy / éjszaka, külföldi vendég esetén 15 USD / személy / éjszaka a légkondicionálás nélküli szobákban, 20 USD / személy / éjszaka a légkondicionálással ellátott szobákban. Az árak minden esetben tartalmazák a reggelit is. Diákcsoportoknak a Diákothon biztonsági és karbantartási okokból egyelőre nem tudjuk rendelkezésre bocsátani.

Június folyamán **egyházköreink** zöme megtartotta évi rendes **közyűlését**, a következők szerint: június 8-án a háromszék-felsőféri egyházkör Olthévízen, június 15-én a marosi egyházkör Maros-szentgyörgyön és a székelykeresztúri egyházkör Firtosváralfján, június 22-én pedig a székelyudvarhelyi egyházkör Gyepesen és a küllői egyházkör Haranglábban. A közyűlések számba vették a 2001. év megvalósításait és megpróbáltatásait, hogy a jelen munkáját azok ismeretében végezhessük. A közyűléseken dr. Szabó Árpád püspök és Gyerő Dávid előadótanácsos, valamint Kovács Sándor teológiai lektor képviselték az Egyházi Főhatóságot.

Unitárius Kollégiumainkban az évzáró ünnepélyt és a **ballagást** június 14-én tartották Székelykeresztúron, és 15-én Kolozsváron. Az érettségi vizsgák mindkét intézményben június 24-én kezdődtek, június 26–27-én pedig megtörtént az egyházi tárgyakból tartott képességi vizsga is a IX. osztályokba.

A **Vallásszabadság Nemzetközi Egyesülete (IARF)** f. év július 28-augusztus 2. között szervezi meg 31. nemzetközi kongresszusát *A vallásszabadság mint Európa történelmi üzete a ma világának* témá-

val. A kongresszust kétnapos ifjúsági program előzi meg, mindkét rendezvényen Egyházunk népes küldöttséggel képviselteti magát. A kongresszus után az érdeklődő résztvevőknek egyhetes Erdély-körutat rendezünk, fontosabb egyházi és nemzeti történelmi emlékhelyeink érintésével.

Halottaink

Mátyás György nyugalmazott lelkész életének 88. évében, 39 évi lelkési szolgálat után csendesen elhunyt. 1914. június 13-án született Küküllődombón, középiskolai tanulmányait a Székelykeresztúri Unitárius Gimnáziumban végezte. Teológiai intézeti éveit a kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémián végezte 1936–1941 között. 1940–41-ben Gagyan, 1941–42-ben Nagyváradon, 1942–1944-ben Bethlenszentmiklóson, 1946–1953-ban Csekefán, 1953-tól 1979-ig, nyugdíjba vonulásáig Kőkösön volt lelkész. Isten szavát hirdetve szolgálta egyházát, odaadással élt családjáért és barátaiért. Temetési szertartására f. év április 28-án került sor Sepsiszentgyörgyön, az egyházi beszédet Kovács István helyi lelkész mondta, az Egyetemes Egyház részéről Máthé Sándor esperes búcsúztatta.

Dr. Sztankóczy Zoltán tanár, a Magyarországi Unitárius Egyház tagja, a Budapesti Unitárius Egyházközség örökös presbitere 2002. május 4-én, életének 86. esztendejében visszaadta lelkét teremítőjének. Az unitárius vallás 20. századi megélésének módjait a teológia mint tudományág művelésén át kereste, s választát az unitárius vallásosságról írt tanulmányai és könyvei tették maradandóvá. A 21. századi unitárius teológia komoly, felkészült, áldozatos munkát végző művelőjét veszítette el: munkái, gondolatai azonban megmaradnak az utókornak. Temetésére május 31-én került sor a budapesti Szent Gellért plébánián, az egyházi beszédet Kászoni József budapesti lelkész mondta, erdélyi egyházunk részéről dr. Szabó Árpád püspök búcsúztatta.

Emléküket szeretettel megőrizzük.

A Hargita Megyei Tanfelügyelőség jóváhagyta a Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium azon kérését, hogy az Orbán Balázs középiskola keretében, de egyházi alárendeltséggel, vidéki gyermekek beiskolázásával ötödik osztály induljon a 2002/2003-as tanévben. Ez a lehetőség több szempontból is jelentős: egyrészt lehetőséget nyújt arra, hogy olyan tehetségtudató, -mentő programot működtessünk, amely elsősorban azoknak az unitárius gyermekeknek a továbbtanulását biztosíthatná, akik jó képességűek, de lakhelyükön iskolahiány vagy az oktatás gyenge színvonala miatt nem válhatnak versenyképesé, nem tudnak továbbtanulni.

Ennek az osztálynak az elindítása és felmerő rendszerben történő fejlesztése nemcsak a gimnázium középiskolai tagozatának működése, hanem a minőségi oktatás előkészítése szempontjából is lényeges.

Kérjük a lelkészeket, hogy az unitárius gyermekek és a helyi iskolai helyzet ismeretében támogassák a programot úgy, hogy főként azon helységekből, ahol nem működik V-VIII. osztályos iskola, a leendő ötödik osztályosokat irányítsák a székelykeresztúri unitárius osztályba. Az iskola bentlakást és étkezési lehetőséget biztosít.

Érdeklődni lehet Fekete János igazgató úrnál Liceul Teologic Unitarian, str. Orbán Balázs nr. 1., 4180 Cristuru Secuiesc, telefon-szám: 066-242752; 066-242735; 066-243366.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY. A Keresztény Magvető melléklete. ISSN 1220-8418.

Szerkesztő bizottság: dr. Rezi Elek főszerkesztő, Kovács István szerkesztő. Munkatársak: Kovács Sándor, Czire Szabolcs, Gyerő Dávid.

Olvasószerkesztő: Kürti Miklós. Szedés: Rezi Éva. Kivitelezés: Kriza János. Készült az UNITÁRIUS EGYHÁZ nyomdájában.

Lapzárta minden második hónap 10-e. Címünk: 3400 Cluj, B-dul 21 Decembrie nr. 9. Tel/fax: (064) 193236, 195927.

E-mail: krizajan@unitarian.dntc.ro; kovacsistvan@unitarian.dntc.ro

Az Unitárius Közlöny megjelenését a COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY támogatta.

